

تحلیل و ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در کانون‌های جرم‌خیز، مطالعه موردی: منطقه ۱۲ شهر تهران

*کرامت‌الله زیاری^۱، یعقوب ابدالی^۲، سارا الله‌غلی‌پور^۳

۱- استاد، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، ایران.

۲- دانشجوی دکتری، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، ایران.

۳- دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۹۶/۱۰/۰۲ تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۴/۱۳

Analysis and Evaluation of Quality of Life Components in the Crime Center, Case Study: District 12 of Tehran

KeramatAllah Ziyari¹, Yaghob Abdali², Sara AllahGholipour³

1- Professor of Geography and Urban Planning, University of Tehran, Iran.

2- Ph.D. Student, Geography and Urban Planning, University of Tehran, Iran.

3- M.A Degree, Geography and Urban Planning, University of Tehran, Iran.

Received: 23/12/2018

Accepted: 04/07/2018

Abstract

In recent decades, in line with the rapid growth of urbanization, the quality of life, as a substitute for material well-being, has become the main social goal of different countries. In this regard, the purpose of this article is to analyze and evaluate the components of quality of life in crime centers in district 12 of Tehran municipality. The method of this study is a descriptive-analytical approach and the data collection is based on library studies (documents) and field observations. At first, the crime centers were identified by using ArcGIS software through extensions of kernel density, and then 400 questionnaires were randomly filled out at the crime centers. In order to analyze the studied variables, SPSS software and one sample t-test and Pearson correlation test were used. The results of one sample t-test showed that the average mean of residents' satisfaction in socio-cultural dimensions 2.63, economic 1.98, security 2.56, access to daily shopping centers 2.86, access to recreational centers 2.65, access to training centers 2.43, environmental 2.33, urban infrastructures 2.83, housing 2.37, transport and traffic 2.58 and urban governance 2.42 were at a lower level. Also, Pearson correlation was used to examine the correlation coefficients of dimensions of quality of life with total quality of urban life. The test indicated that the eleven dimensions of quality of life have a direct and significant relationship with the total quality of urban life, meaning that each dimension of quality of life increases with the amount of total quality of urban life. Finally, the results mentioned that the desirability of urban quality of life in the crime center of district 12 in Tehran was very poor due to all dimensions and components, so this part of Tehran has a low quality of life.

Keywords

Quality of Life, Crime Center, District 12 of Tehran.

چکیده

در دهه‌های اخیر همگام با رشد سریع شهرنشینی، کیفیت زندگی، به عنوان جانشینی برای رفاه مادی، به اصلی‌ترین هدف اجتماعی کشورهای مختلف تبدیل شده است. در همین راستا هدف از تدوین این مقاله تحلیل و ارزیابی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در کانون‌های جرم‌خیز منطقه ۱۲ شهرداری تهران است. روش کار در این تحقیق با رویکرد توصیفی-تحلیلی و جمع‌آوری اطلاعات براساس مطالعات کتابخانه‌ای (اسنادی) و مشاهدات میدانی است. ابتدا با استفاده از داده‌های جرائم سرعت به کمک نرم‌افزار ArcGIS از طریق اکستنشن تخمین تراکم کرنل، کانون‌های جرم‌خیز مشخص گردید، سپس از بین جامعه آماری ۴۰۰ پرسشنامه به شیوه تصادفی در کانون‌های جرم‌خیز تکمیل گردید. به منظور تحلیل متغیرهای مورد مطالعه، از نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری t تک نمونه‌ای و آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای نشان داد که متوسط میانگین رضایتمندی ساکنین در ابعاد اجتماعی-فرهنگی ۲/۶۳، اقتصادی ۱/۹۸، امنیت ۲/۵۶، دسترسی به مراکز خرید روزانه ۲/۸۶، دسترسی به مراکز تفریحی ۲/۶۵، دسترسی به مراکز آموزشی ۲/۴۳، زیست‌محیطی ۲/۳۳، زیرساخت‌های شهری ۲/۸۳، مسکن ۲/۳۷، حمل‌ونقل و ترافیک ۲/۵۸ و حکمروایی شهری ۲/۳۴ در سطح پایینی قرار دارد. همچنین برای بررسی ضرایب همبستگی ابعاد کیفیت زندگی با کل کیفیت زندگی شهری از همبستگی پیرسون استفاده شد. این آزمون نشان داد که ابعاد یازده‌گانه کیفیت زندگی با کل کیفیت زندگی شهری رابطه مستقیم و معناداری دارد، یعنی با افزایش هر یک از ابعاد کیفیت زندگی بر میزان کل کیفیت زندگی شهری نیز افزوده می‌شود. در نهایت نتایج نشان داد که مطلوبیت کیفیت زندگی شهری در کانون‌های جرم‌خیز منطقه ۱۲ شهر تهران با توجه به کلیه ابعاد و مؤلفه‌ها خیلی ضعیف بوده است، بنابراین این بخش از شهر تهران از کیفیت زندگی پایینی برخوردار است.

واژگان کلیدی

کیفیت زندگی، کانون جرم‌خیز، منطقه ۱۲ تهران.

مقدمه

رشد شهری در قرن بیستم، سهم جمعیت شهرنشین را به شدت افزایش داده است و شهرنشینی را به شیوه‌ی غالب زندگی تبدیل کرده است. اگرچه شهر و شهرنشینی خود یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رفاه و توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی محسوب می‌شوند، رشد شتابان آن نیز می‌تواند سرانه برخورداری از بسیاری امکانات اجتماعی و اقتصادی را کاهش دهد و از این طریق پیامدهای آن به صورت کاهش سطح کیفیت زندگی در عرصه‌های مختلف شهری نمایان شود (علی‌اکبری و امینی، ۱۳۸۹؛ مرصوصی و لاجوردی، ۱۳۹۳؛ الله قلی پور، ۱۳۹۶: ۳۰).

تحولات فنی و گسترش روزافزون فرایند تمایز اجتماعی در شهرهای مدرن، ضرورت سازمان‌دهی فرایند توسعه را از حیث نظری و عملی در قالب توسعه‌ی اجتماعی به همراه داشته است به گونه‌ای که رویکردهای مختلفی در باب کم و کیف توسعه مطرح شدند که وجه غالب آن‌ها تمرکز بر رشد اقتصادی بوده است با توجه به آنکه توسعه، فرایند برنامه‌ریزی برای بسیج منابع در راستای رشد اقتصادی دانسته می‌شود و از منظر رفاه و بهزیستی اجتماعی افزایش ثروت مساوی با خوشبختی بیشتر شهروندان تلقی می‌گردد. تا دهه ۱۹۷۰ میلادی کیفیت زندگی معطوف به انگاره‌های مادی و پیامد رشد اقتصادی در نظر گرفته می‌شد. به دنبال ظهور آثار منفی رشد اقتصادی و پیدایش نظریه توسعه‌ی پایدار کیفیت زندگی ابعاد و پنداشتی اجتماعی‌تر پیدا کرد و مسائلی چون توزیع پیامدهای رشد، حفظ منابع طبیعی و محیط‌زیست را در بر گرفت و به‌طور جدی به‌عنوان هدف اصلی توسعه وارد مباحث برنامه‌ریزی اجتماعی گردید و دهه ۱۹۹۰ میلادی نیز سرآغاز بحث از کیفیت زندگی اجتماعی با تأکید بر سازه‌های اجتماعی نظیر سرمایه اجتماعی، همبستگی اجتماعی، عدالت اجتماعی و مطلوبیت اجتماعی بود (غفاری و همکاران، ۱۳۹۱؛ پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵).

شهرها به‌عنوان فضا‌های اصلی زندگی اجتماعی مدرن، علاوه بر ایجاد پیامدهای ناخواسته منفی هم‌چون نابرابری و تضعیف پیوندهای اجتماعی، پیامدهایی نیز در جنبه معنوی انسان‌های ساکن در شهرهای مدرن داشت. کمرنگ شدن باورها و پیوندهای عقیدتی و مذهبی یکی از نتایج زندگی در کلان‌شهرهای مدرن بود که به‌ویژه تأثیر منفی قابل‌توجهی بر زیست معنوی شهروندان مقیم در جوامعی که دچار رشد ناموزون اقتصادی و فرهنگی بودند، بر جای نهاد. اکنون مجموعه این عوامل مادی و معنوی ماتریس پیچیده‌ای از متغیرها را پدید آورده است که همگی به نحوی بر کیفیت زندگی شهروندان در شهرهای مدرن اثرگذارند.

بحث کیفیت زندگی موضوع جدیدی است که در دهه‌های اخیر موردتوجه محققان و دانشگاهیان به‌خصوص در ایران قرار گرفته است که در این میان رشته‌های جامعه‌شناسی، جغرافیا، برنامه‌ریزی شهری، روانشناسی، علوم سیاسی، شهرسازی و اقتصاد به این موضوع پرداخته‌اند و به‌تازگی در ادبیات توسعه پایدار و برنامه‌ریزی اجتماعی جایگاه ویژه‌ای یافته است و دولت‌ها در سطح ملی و محلی و نیز مؤسسات متعددی بر روی سنجش و شاخص‌سازی آن کار می‌کنند (زنگنه شهرکی و همکاران، ۱۳۹۳؛ حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۵، Faraji et al, 2010). کیفیت زندگی یکی از مهم‌ترین مسائل پیش روی جهان امروز هست و هم‌چنین، ارتقاء کیفیت زندگی از مهم‌ترین اهداف حکومت‌ها و دولت‌های مختلف در سطح دنیا محسوب می‌شود (حسین زاده و میرزایی، ۱۳۸۶: ۱۷). یافته‌های کیفیت زندگی می‌تواند برای بازشناسی استراتژی‌های سیاست‌های قبلی و طراحی سیاست‌های برنامه‌ریزی آینده استفاده شوند (Lee, 2008: 1207).

یکی دیگر از دلایل توجه به کیفیت زندگی، در سؤال برای تخصیص منابع محدود نهفته است (Megone, 1990: 35). علاوه‌براین، مطالعات کیفیت زندگی می‌تواند به شناسایی نواحی مسأله‌دار، علل نارضایتی مردم، اولویت‌های شهروندان در زندگی، تأثیر فاکتورهای اجتماعی جمعیتی بر کیفیت زندگی و پیش و ارزیابی کارایی سیاست‌ها و استراتژی‌ها در زمینه کیفیت زندگی کمک کند. ضرورت شناخت کیفیت زندگی، از طرفی با توجه به بسترهای مهم شهری در توانایی جذب و حفظ سرمایه‌های انسانی است و از سوی دیگر با توجه به جایگاه کیفیت زندگی در شهرها و مناطق شهری و توجه به این‌که هنوز در ایران سیستم جامعی و معینی در رابطه با سنجش کیفیت زندگی تدوین نشده، می‌توان با بررسی جوانب گسترده‌ی کیفیت زندگی، زمینه دستیابی به‌نظام جامع سنجش کیفیت زندگی را فراهم کند. بر این مبنا تأثیر مفهوم کیفیت زندگی بر رفاه زندگی شهر از نظر ذهنی و عینی در پژوهش‌های مختلف بررسی شده و ورود مفهوم کیفیت زندگی به برنامه‌ریزی شهری منوط به درک نحوه تأثیر آن بر جنبه‌های مختلف برنامه‌ریزی شهری و شهر است. این پژوهش سعی دارد مؤلفه‌های کیفیت زندگی در کانون‌های جرم خیز منطقه ۱۲ شهرداری تهران تحلیل و ارزیابی نماید.

پیشینه پژوهش

پژوهشگران زیادی از رشته‌های متفاوت علمی، مفهوم کیفیت زندگی را از دهه ۱۹۳۰ میلادی تاکنون مطالعه نمودند. تحقیقات و تلاش‌های اولیه در زمینه کیفیت زندگی شهری و شاخص‌های آن،

وضعیت روان‌شناختی، روابط اجتماعی و محیط‌زیست می‌باشد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی ادراک شده و دل‌بستگی در بهبود کیفیت زندگی بیشترین نقش را دارد و به‌طور کلی باید گفت که استفاده از شاخص‌های چندبعدی در تحقیقات کیفیت زندگی بهترین نتیجه را به همراه خواهد داشت.

متیو و ساریجش (۲۰۱۷)، در مقاله‌ای با عنوان تأثیر گردشگری مسئولانه بر پایداری و کیفیت زندگی در مقصدهای گردشگری به تأثیر گردشگری بر کیفیت زندگی جوامع مقصد گردشگری پرداخته‌اند. با توجه به نظرسنجی که از طریق پرسش‌نامه از ۴۳۲ نفر ساکن در ۳ مقصد گردشگری در هند انجام شده است، این نتیجه حاصل گردید که ساکنان جوامع محلی به‌عنوان مسئول در درک گردشگری نقش مهمی را در فرمول پایداری که به‌نوبه خود بر کیفیت زندگی تأثیرگذار است، دارند. بنابراین، یافته‌های این پژوهش پیشنهادهایی برای موفقیت مدیریت کسب‌وکارهای گردشگری و هم‌چنین پایداری جامعه و رفاه آن‌ها دارد.

موضوع کیفیت زندگی سابقه مطالعاتی چندانی در ایران ندارد، اما مبحث عدالت اجتماعی و به‌طور اخص مبحث عدالت اجتماعی و نابرابری‌های فضایی در سطح شهرها از موضوعات مرتبط با کیفیت زندگی است که در ایران مورد مطالعه و توجه قرار گرفته است (حاتمی نژاد، ۱۳۷۹؛ مرصوصی، ۱۳۸۲ و شریفی، ۱۳۸۵). در بخش کیفیت زندگی و بررسی محیط‌های شهری در داخل کشور در دهه اخیر مطالعات فراوانی صورت گرفته است که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: فرجی ملایی (۱۳۸۹)، در پایان‌نامه خود تحت عنوان تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی و برنامه‌ریزی برای بهبود آن، مورد مطالعاتی: شهر بابلسر به بررسی شاخص‌های کیفیت زندگی در این شهر پرداخته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که میان محلات مختلف شهر بابلسر از نظر شاخص‌های کیفیت زندگی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؛ و به‌طور کلی محلات مرزی شهر بابلسر نسبت به محلات داخلی شهر از سطح کیفیت زندگی پایین‌تری برخوردار می‌باشند. خراسانی (۱۳۹۱)، در رساله دکتری خود تحت عنوان تبیین زیست‌پذیری روستاهای پیرامون شهری با رویکرد کیفیت زندگی، مطالعه موردی: شهرستان ورامین، با استفاده از روش پیمایشی شاخص‌های زیست‌پذیری را براساس شرایط کیفیت زندگی ساکنین مورد بررسی قرار داده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که وضعیت زیست‌پذیری روستاهای مورد مطالعه در حد متوسط است و در بعد زیست‌محیطی شرایط نامطلوب و در ابعاد اقتصادی و اجتماعی وضعیت زیست‌پذیری

از طرف دانش‌پژوهان جهان غرب (کمپ بل، کاورز و رودگرز در سال ۱۹۷۶، گرین، وروف و فلد در سال ۱۹۶۰ و...) که در رشته‌های جامعه‌شناسی و روان‌شناسی مشغول فعالیت بوده‌اند، آغاز شده است و سعی در یافتن شاخص‌ها و محورهایی در ارتباط با میزان سلامت و بهره‌مندی‌های اجتماعی و روانی افراد ساکن در شهرها داشته‌اند. از جمله متفکران غربی که در زمینه مقایسه و ارزیابی کیفیت زندگی براساس نواحی مختلف جغرافیایی از قبیل شهرها، استان‌ها، شهرستان‌ها و ملت‌ها از طریق به‌کارگیری شاخص‌های مربوطه فعالیت کرده‌اند می‌توان به لیو ۱۹۷۶، بویر و ساواگی ۱۹۸۱، بلوم کویست و همکاران ۱۹۸۸، استور و لوون ۱۹۹۲ و سوفیان ۱۹۹۳ اشاره کرد.

لیو، شاخص‌های پنج‌گانه، بویر و ساواگی شاخص‌های شش‌گانه، بلوم کویست و همکارانش شاخص‌های پنج‌گانه و استور و لوون شاخص‌های پانزده‌گانه را ارائه کرده‌اند (Ulengin et al, 2001: 361). مک‌کریا و همکاران (۲۰۰۶)، نیز در تحقیق خود با عنوان میزان ارتباط بین شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی شهری، در جنوب شرقی کوئینزلند به دنبال تدوین روش جدیدی در سنجش کیفیت زندگی شهری، قدرت روابط بین شاخص‌های عینی و شاخص‌های ذهنی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که رابطه ضعیفی میان شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی وجود دارد و برای برنامه‌ریزی مطلوب در زمینه کیفیت زندگی این دو شاخص (ذهنی و عینی) باید به‌صورت مستمر مورد توجه قرار گیرند.

کارتا و همکاران (۲۰۱۲)، در پژوهشی با عنوان کیفیت زندگی شهری و روستایی: نتایج اولیه یک نظرسنجی در ایتالیا، به مقایسه کیفیت زندگی در مناطق شهری و روستایی پرداخته‌اند. در این پژوهش کیفیت زندگی با شاخص‌های سن و جنس ساکنین شهری و روستایی مورد ارزیابی قرار گرفته است. نتیجه کلی این تحقیق نشان می‌دهد که کیفیت زندگی در هر دو منطقه شهری و روستایی با افزایش سن کاهش می‌یابد و نتیجه دیگر که در این تحقیق قابل‌تأمل است، کیفیت زندگی بالای جوانان در نواحی شهری و در مقابل کیفیت زندگی بالا در بین افراد مسن‌تر در مناطق روستایی است. تارتگلیا (۲۰۱۳)، در تحقیقی با عنوان پیش‌بینی‌های مختلف کیفیت زندگی در محیط شهری، به مطالعه پرداخته است. در این تحقیق که باهدف مقایسه اثر مجموعه‌های مختلفی از پیش‌بینی‌ها بر کیفیت زندگی محیط‌های شهری انجام گرفته شده است، کیفیت زندگی را از چهار جنبه مختلف مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است. این جنبه‌ها شامل شاخص‌های بخش سلامت جسمی،

در سطح متوسط است.

حاتمی نژاد و همکاران (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای با عنوان تحلیل مکانی شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر تهران، نتایج تحلیل اکتشافی داده‌های مکانی، بیانگر وجود خوشه‌بندی (خودهمبستگی مکانی مثبت) و ناهمگنی فضایی در توزیع شاخص کیفیت زندگی و مؤلفه‌های چهارگانه آن در سطح نواحی شهر تهران است. تحلیل اکتشافی داده‌های مکانی، برخی از نواحی که نیاز بیشتری به مداخله عمومی مانند تدارک برنامه‌های اجتماعی و زیرساخت‌های عمومی دارند، برجسته ساخته و می‌تواند سیاست‌گذاران را به‌منظور کاهش نابرابری‌های درون‌شهری هدایت کند.

شیری پور (۱۳۹۲)، در پایان‌نامه خود با عنوان ارزیابی کیفیت زندگی شهری در بعد کالبدی- محیطی منطقه ۱۰ شهر تبریز، به بررسی وضعیت کیفیت زندگی این منطقه از نظر شاخص‌های کالبدی- محیطی پرداخته است و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که در بخش شاخص‌های عملکردی فقط رضایت‌مندی از خدمات تجاری، در بخش شاخص‌های کالبدی- فضایی رضایت‌مندی از بخش‌های حمل‌ونقل و ارتباطات وجود دارد. در بخش شاخص‌های محتوایی فقط رضایت‌مندی از روابط اجتماعی در سطح مطلوبی قرار دارد. در مجموع رضایت‌مندی از کیفیت زندگی شهری در بعد کالبدی- محیطی منطقه ۱۰ شهر تبریز در سطح نامطلوبی قرار دارد.

احدنژاد و نجفی (۱۳۹۴)، نیز در مقاله‌ای تحت عنوان سنجش کیفیت ذهنی زندگی در محلات شهری با استفاده از مدل‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره (مطالعه موردی: محلات کارمندان و اسلام‌آباد شهر زنجان) به این نتیجه دست یافتند که اولاً میزان رضایت ساکنین براساس شرایط اجتماعی، فرهنگی و مذهبی، اقتصادی، کالبدی و زیست‌محیطی در محلات برنامه‌ریزی شده و سکونتگاه غیررسمی متفاوت است و ثانیاً کیفیت زندگی خانوار با سطوح مختلف وضعیت شغلی، سطح تحصیلات، میزان درآمد، میزان سن، تعداد اتاق برای خانوار و تعداد خانوار در مسکن در محلات برنامه‌ریزی شده و سکونتگاه‌های غیررسمی تفاوت معناداری وجود دارد.

مبانی نظری

مفهوم کیفیت زندگی، برای اولین بار در دهه‌ی ۱۹۶۰ زمانی که تحقیقات در ایالات‌متحده آمریکا باهدف بررسی سطح بهزیستی مردم صورت می‌گرفت، به‌کارگرفته شد (Cox, 2003:921). این مفهوم محتوایی و فراگیر است و محققان با رویکردهای مختلف به جنبه‌های گوناگون آن پرداخته‌اند. اما محققان نتوانسته‌اند معنی

و تعریف واحدی برای آن ارائه دهند. هنوز در مورد کیفیت زندگی و جنبه‌های تشکیل‌دهنده‌ی آن اتفاق نظر وجود ندارد، اما نکته‌ای که همه محققان در آن اتفاق نظر داشته‌اند، چندبعدی بودن مفهوم کیفیت زندگی بوده است، به‌طوری‌که هر محقق با دیدگاه خود لایه‌های تشکیل‌دهنده‌ی کیفیت زندگی را برشمرده و سعی در تعریف کیفیت زندگی دارد.

به‌طور کلی می‌توان گفت چهارچوب مفهومی عمومی در ارتباط با کیفیت زندگی، رضایت‌مندی و بهزیستی موردپذیرش قرار نگرفته است و محققان مختلف به‌تناسب تخصص و زمینه کاری خود تعاریف متفاوتی از کیفیت زندگی ارائه داده‌اند که این امر می‌تواند برآمده از سه عامل مختلف باشد که شامل چندبعدی بودن آن (Allen et al, 2002:11) و کاربرد آن در حوزه‌های حرفه‌ای متفاوت هم‌چون پزشکی، روان‌شناسی، جغرافیای انسانی، مطالعات توسعه، اقتصاد و جامعه‌شناسی هست و سرانجام، سطح تحلیل که ممکن است به عواملان، فرآیندها، موقعیت‌ها و یا ساختارها مربوط باشد (رهنمایی و همکاران، ۱۳۹۰:۲۹). رامنی، براون و فرای (۱۹۹۴) کوشیده‌اند تا توضیح دهند چرا تعریف جهان‌شمول پذیرفته‌ای از کیفیت زندگی وجود ندارد:

۱. فرآیندهای درونی و ذهنی وابسته به تجارب کیفیت زندگی می‌توانند از طریق دیدگاه‌ها و فیلترهای مختلف توضیح داده و تفسیر شوند؛

۲. مفهوم کیفیت زندگی به میزان قابل‌توجهی سنگین و مبهم است؛

۳. رشد بشر و فرآیندهای توسعه‌ای، میانگین امید به زندگی افراد در جوامعشان و گستره‌ای که این فرآیندهای روان‌شناختی تحت تأثیر عوامل محیطی و نظام‌های ارزش‌گذاری انفرادی هستند را در بردارد (Romney et al, 1994:253).

در مورد کیفیت زندگی چیست و چگونه اندازه‌گیری می‌شود توافق وجود ندارد (Marcel & Dijkers, 2005:87). بدین ترتیب، مفاهیم قابلیت زندگی، کیفیت محیط زندگی، کیفیت زندگی، رفاه، رضایت‌مندی و غیره دارای هم‌پوشانی بوده و اغلب در معانی مشابه به‌کار می‌روند. در یک محیط شهری مفهوم کیفیت زندگی، به‌واسطه‌ی تنوع اندیشه‌ها و این‌که هر کس تعریف خاصی از زندگی و رفاه اجتماعی دارد، معنای متفاوتی را متصاعد می‌کند (Bond & Corner, 2004:1). اما در یک تعریف عام، کیفیت زندگی شهری با عنوان زندگی راحت و دسترسی به نیازهای اساسی در یک محیط شهری تلقی می‌شود (Eiser, 2004:2).

می‌دهند. این شاخص‌ها که مکمل متغیرهای اجتماعی، اقتصادی و محیطی می‌باشند، ادراکات و ارزشیابی‌های افراد را از وضعیت عینی و ملموس زندگی‌شان نمایش می‌دهد. کیفیت ذهنی زندگی اغلب با استفاده از مقیاس لیکرت اندازه‌گیری می‌شود، اگرچه معمولاً دامنه معینی برای این کار وجود ندارد. به‌عنوان مثال فو (۲۰۰۰)، از طیف لیکرت پنج مقیاسی با دامنه‌ایی از خیلی ناراضی تا خیلی راضی استفاده کرده است، درحالی‌که برتون و همکاران (۲۰۰۸)، از طیف لیکرت هفت مقیاسی استفاده کرده‌اند.

کیفیت عینی زندگی: کیفیت عینی زندگی، شرایط خارجی زندگی است که به‌عنوان مثال سطح تحصیلات و نرخ جرم و جنایت را نمایش می‌دهد (Das, 2008). کیفیت عینی زندگی با استفاده از شاخص‌های عینی که مرتبط با واقعیات قابل مشاهده زندگی و مستخرج از داده‌های ثانویه هستند، اندازه‌گیری می‌شود. مثال‌هایی از داده‌های ثانویه شامل تراکم جمعیت، نرخ جرم و جنایت، سطوح آموزشی و خصوصیات خانوار است. شاخص‌های عینی، محیط‌های زندگی و کار افراد و گروه‌ها را توصیف می‌کنند و شامل امکانات آموزشی، بهداشتی، تسهیلات فراغت، مسکن و... هست (Liu & Zhu, 2004). شاخص‌های عینی، شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی قابل‌سنجش برای انعکاس میزان تأمین نیازهای انسانی هستند که از طریق به‌کارگیری داده‌های حاصل از گزارش‌ها و آمارهای رسمی به‌دست آمده‌اند. این شاخص‌ها، وضعیت ظاهری و ملموس زندگی را نمایش می‌دهند. در این روش می‌توان از ابزارهایی مثل تولید ناخالص داخلی، شاخص پیشرفت واقعی، شاخص سلامت اجتماعی و شاخص توسعه انسانی برای مقایسات ملی و بین‌المللی استفاده کرد. نکته بسیار مهم این است که کیفیت نمی‌تواند تنها از طریق شرایط عینی تعیین شود، بلکه در نظر گرفتن بهزیستی ذهنی افراد نیز دارای اهمیت است. فو اظهار می‌کند که شاخص‌های عینی به‌تنهایی نمی‌توانند کیفیت واقعی زندگی را نمایش دهند، زیرا این شاخص‌ها دارای پایایی بالا، اما قابلیت اطمینان پایین در ارزیابی بهزیستی انسانی هستند (Seik, 2000).

رابطه بین کیفیت عینی و ذهنی زندگی

ادراک ذهنی افراد از بهزیستی، اغلب به‌وسیله تجارب آن‌ها تحت تأثیر قرار می‌گیرد. بسیاری از عوامل از قبیل، ویژگی‌های اجتماعی مانند سن، درآمد، تحصیلات و سلامت بین جهان عینی و ارزیابی ذهنی از آن دخالت می‌کنند و این‌ها ممکن است به‌صورت پالایه‌هایی برای تغییر شکل دادن شرایط عینی عمل کنند. همچنین تجربه فردی یک عامل کلیدی است که بر ادراک فرد

کیفیت زندگی شهری، درواقع به معنای قابلیت زندگی در یک مکان مطرح می‌شود. در یک جامعه شهری، کیفیت زندگی برگرفته از تجربه‌ی مشترک ساکنان شهر از محیط شهر (مثل کیفیت هوا، آب، ترافیک، فرصت‌های تفریحی، شغلی و...) و سطح توانایی شهر در پاسخ‌گویی به اهداف موردنظر ساکنان شهر است. به‌عبارت‌دیگر، کیفیت زندگی در کفایت اقتصادی، سیاسی و الزامات اجتماعی ساختار درونی یک شهر ریشه دارد (Myers, 1987:108). برای مثال فضاهای سبز شهری، منابع آب و محیط خوب آسایش و خدمات را به‌عنوان اساس کیفیت زندگی شهری، فراهم می‌کند (Chen & Jim, 2006:422). کیفیت زندگی شهری ممکن است احساس خوبی از ترکیبی از عوامل مرتبط با حس مکان یا هویت مکان از قبیل خوانایی، خاطره جمعی و حس تعلق تاریخی تعبیر شود (Profect & Gorden, 1992:55).

درواقع، کیفیت زندگی در مناطق شهری نتیجه واکنش مردم نسبت به محیط شهری می‌باشد (Nasution & Zahrah, 2012:466) و یکی از عوامل مهم در بهبود کیفیت زندگی در میان جوامع انسانی، استاندارد بودن محل زندگی از نظر بهداشت، اشتغال، محیط‌زیست و کالبد می‌باشد، به‌طوری‌که رضایت از ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی و فیزیکی محل زندگی بر رضایت از زندگی و کیفیت زندگی افراد تأثیرگذار است (Sirgy & Cornwell, 2002:154).

رویکردهای کیفیت زندگی شهری

کیفیت زندگی شهری دو رویکرد عمده دارد که شامل رویکرد عینی و رویکرد ذهنی می‌باشد (Lee, 2008). این رویکردها اغلب به‌طور مجزا یا به‌ندرت در ترکیب باهم برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی شهری به‌کار می‌روند.

کیفیت ذهنی زندگی: کیفیت ذهنی زندگی، ادراک مردم از وضعیت زندگی‌شان را منعکس می‌سازد و با استفاده از شاخص‌های ذهنی اندازه‌گیری می‌شود. شاخص‌های ذهنی براساس چگونگی درک و توصیف مردم از وضع خود استوار می‌باشند و برای ارزیابی افراد از وضعیت عینی زندگی استفاده می‌شوند (Das, 2008). این شاخص‌ها از پیمایش ادراک، رضایت و ارزیابی شهروندان از زندگی‌شان به دست می‌آیند. شاخص‌های ذهنی سطح رضایت ابرازشده توسط افراد و گروه‌ها را که اصطلاحاً بهزیستی ذهنی نامیده می‌شود، ارزیابی می‌کند گزارش‌های شخصی افراد از ادراکاتشان در مورد جنبه‌های مختلف زندگی است و میزان رضایت افراد و گروه‌ها را از تأمین نیازهایشان موردبررسی قرار می‌دهد (Costanza et al, 2007). این شاخص‌ها مبتنی بر

است (کلانتری، ۱۳۸۰: ۸۵؛ ابدالی، ۱۳۹۶: ۷۱). این دیدگاه نخست به وسیله «شرمن»، «گارتین» و «برگر» در سال ۱۹۸۹ مطرح شد و بر پایه نوعی علت شناسی مکانی جرم استوار گردید. طبق این نظریه برخی محدوده‌ها یا نقاط خاصی از شهر به دلیل وجود برخی عناصر کالبدی، اجتماعی، اقتصادی دارای تعداد جرم زیادی می‌باشند که گره‌های شهری (پایانه‌ها و ایستگاه‌های حمل‌ونقل شهری)، برخی گذرها، حواشی شهر و بافت‌های ناکارآمد و فرسوده شهری دارای این خصیصه هستند (ابدالی، ۱۳۹۶: ۷۱).

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش با توجه به موضوع پژوهش، توصیفی-تحلیلی هست و براساس هدف، از نوع کاربردی است. جامعه آماری شامل ساکنین کانون‌های جرم خیز منطقه ۱۲ شهر تهران است که با استفاده از داده‌های جرائم سرقت و با کمک نرم‌افزار ArcGIS و اکستشن Kernel Density کانون‌های جرم خیز شناسایی شدند و پرسش‌نامه کیفیت زندگی در این کانون‌ها برداشت شد. جهت تحلیل داده‌های گردآوری شده از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

در این پژوهش با استفاده از فرمول کوکران به تعیین حجم نمونه اقدام شده است که حجم نمونه مورد نیاز برای جامعه آماری به تعداد ۲۴۰۷۲۰ نفر (مجموع جمعیت منطقه ۱۲)، ۳۸۴ نفر خواهد بود و برای روایی بیشتر به ۴۰۰ نفر افزایش یافته است. همچنین، حجم نمونه، به روش تصادفی انتخاب شدند. در تحقیق حاضر به منظور بررسی پایایی داده‌ها به دلیل این که ضریب آلفای کرونباخ از عمومیت و ارجحیت بیشتری برخوردار است از این روش استفاده شده است. مقدار آلفا را با استفاده از رابطه (۱) محاسبه می‌کنند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰؛ حافظی‌نیا، ۱۳۸۹).

از یک قلمرو ویژه تأثیر می‌گذارد. به‌عنوان مثال، فردی که قربانی یک جنایت بوده، این عمل دارای تأثیر عمیق و ماندنی بر روی ادراک فردی وی از امنیت در آن محل است که ممکن است بسیار متفاوت با نرخ جرم و جنایتی باشد که در آن محل به‌وسیله شاخص‌های عینی اندازه‌گیری شده است.

عامل دیگری که می‌تواند در رابطه عینی - ذهنی مهم باشد، سطح انتظارات و توقعات فردی است. پایین بودن سطح انتظارات باعث به وجود آمدن رضایتمندی نسبتاً بالای اظهارشده به‌وسیله فردی که موقعیت عینی آن تقریباً ضعیف است، می‌گردد. تصور انطباق عامل دیگری است که می‌تواند رابطه بین شرایط عینی و ذهنی را تحت تأثیر قرار دهد. اینگلهارت می‌گوید، آرزوها به‌طور طبیعی با وضعیت فرد تطابق می‌یابند و از این طریق سطح رضایت فرد افزایش می‌یابد. به نظر وی رضایت ذهنی از هر جنبه خاص زندگی بازتاب شکاف بین سطح آرزوهای او و وضعیت عینی وی است. اما سطوح آرزوهای فرد به‌تدریج با وضعیت او تطابق می‌یابد. از عوامل دیگری که در رابطه بین شاخص‌های عینی و ذهنی کیفیت زندگی دخالت می‌کند، زمینه فرهنگی افراد است که استاندارد مقایسه را در مقابل شرایط عینی اندازه‌گیری شده، تولید می‌کند. از این رو، وجود چالش‌های جدی برحسب قانون، شاخص‌ها و مقیاس جمع‌آوری اطلاعات، ترکیب ابعاد عینی و ذهنی را مشکل می‌سازد (ابدالی، ۱۳۹۶: ۳۰).

کانون جرم خیز

اصطلاح مکان‌های جرم خیز یا کانون‌های جرم خیز بیانگر یک مکان با میزان بالای جرم است. محدوده این مکان بخشی از شهر، یک محله کوچک و یا چند خیابان مجاور یکدیگر و حتی ممکن است یک‌خانه یا مجتمع مسکونی باشد. تعریفی دیگر این اصطلاح را معادل مکان‌های کوچک با تعداد جرم زیاد قابل پیش‌بینی، حداقل در یک دوره زمانی یک‌ساله دانسته

$$\alpha = \frac{j}{j-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma^2 j}{\sigma^2} \right)$$

j: تعداد زیرمجموعه‌ی سوالات پرسشنامه یا آزمون

σ^2 : انحراف معیار کل جامعه

رابطه ۱. ضریب آلفای کرونباخ

با استفاده از نرم‌افزار SPSS آلفای کرونباخ محاسبه گردید. به این ترتیب که بعد از توزیع ۴۰۰ پرسشنامه مقدار آلفا کرونباخ با استفاده از نرم‌افزار SPSS به دست آمد و مقدار آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۹۴ است. جدول (۱) مقدار آلفای کرونباخ به دست آمده را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مقدار آلفای کرونباخ

تعداد نمونه	آلفای کرونباخ براساس موارد استاندارد شده	آلفای کرونباخ
۱۰۱	۰/۷۰	۰/۹۴

گسترش یافته است (ابدالی، ۱۳۹۶: ۱۱۸). منطقه ۱۲ از لحاظ جمعیتی با توجه به این که قطب تجاری - اقتصادی شهر تهران است به دو بخش جمعیتی قابل دسته‌بندی است:

۱. جمعیت ساکن: جمعیتی که به طور دائم در منطقه سکونت دارند، این بخش از ساکنین براساس آمار سال ۱۳۹۰ برابر با ۲۴۰۷۲۰ نفر است؛

۲. جمعیت شناور: جمعیتی که به واسطه موقعیت و سفرهای درون شهری در محدوده‌ی منطقه حضور می‌یابند و این بخش از ساکنین در حدود ۱۴۰۰۰۰۰ نفر است.

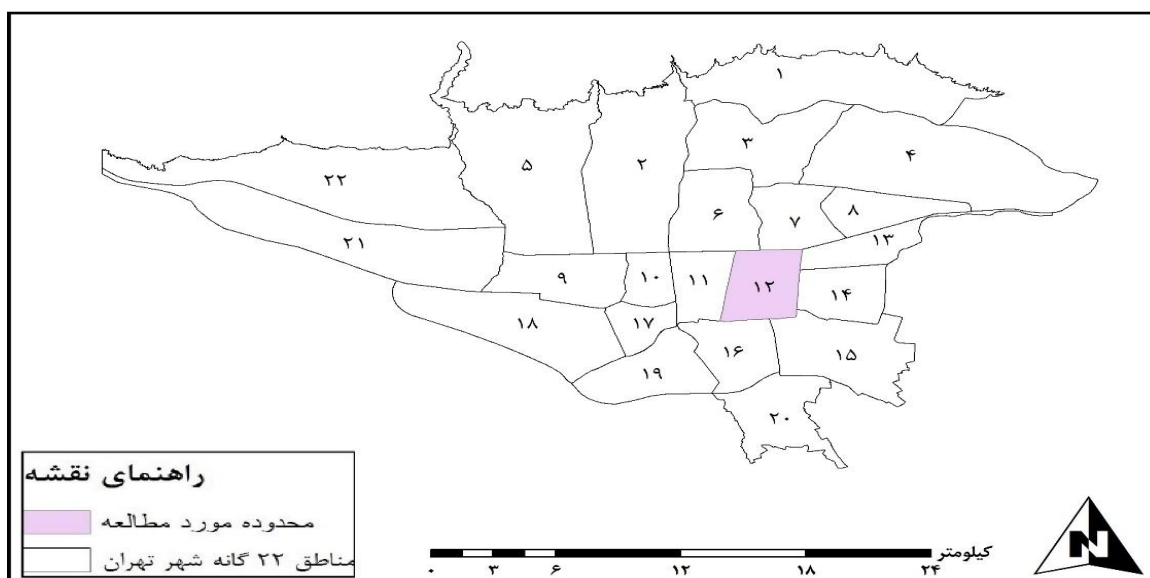
تعداد خانوار ساکن در منطقه ۱۲ براساس سرشماری سال ۱۳۹۰ برابر با ۹۱۰۰۰ خانوار است و میزان رشد جمعیت ۲/۵ درصد در سال است (پور موسوی و همکاران، ۱۳۹۲؛ مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰). در شکل ۱ موقعیت منطقه ۱۲ شهرداری تهران را در میان مناطق ۲۲ گانه شهرداری تهران مشاهده می‌کنید.

همان‌طور که در جدول ۱، مشاهده می‌شود مقدار آلفای کرونباخ بیشتر از ۰/۷۰ است که در پژوهش‌های علوم انسانی این مقدار مناسب شناخته شده است؛ لذا، پرسشنامه دارای روایی است.

محدوده مورد مطالعه

محدوده‌ی مکانی این پژوهش منطقه‌ی ۱۲ شهرداری تهران است. منطقه‌ی ۱۲ با مساحت ۱۶,۹۱ کیلومترمربع شامل ۶ ناحیه و ۱۳ محله است. این منطقه از شمال به خیابان انقلاب دارای نقاط عطف میدان فردوسی، پیچ شمیران، لاله‌زار، پل چوبی؛ از غرب به خیابان حافظ و خیابان وحدت اسلامی با نقاط عطف میدان تاریخی حسن‌آباد، میدان وحدت اسلامی، چهارراه وحدت اسلامی؛ از جنوب به خیابان شوش با نقاط عطف خیابان جهان‌پهلوان تختی، یخچال و میدان غار و از شرق به خیابان ۱۷ شهریور با نقاط عطف خیابان شهید کفایی امانی، زیرگذر امیرکبیر و اتوبان شهید محلاتی محدود می‌شود (پور موسوی و همکاران، ۱۳۹۲).

منطقه ۱۲ دارای بافتی قدیمی است که هسته اولیه شهر تهران در این منطقه شکل گرفته شده است و به پیرامون

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه در مناطق ۲۲ گانه تهران

مقایسه تطبیقی جرائم محدوده مورد مطالعه با کل جرائم سرقت تهران

از یک درصد (۰/۷۲) در رتبه آخر قرار دارد. جدول (۲) نیز درصد و نسبت درصد جرائم مرتبط با سرقت محدوده مورد مطالعه را با کل جرائم مرتبط با سرقت در تهران نشان می‌دهد.

بررسی جرائم مورد بررسی در محدوده شهر تهران نشان می‌دهد که در بین این جرائم، کیف‌قاپی توسط موتورسوار با تعداد ۹۱۸ مورد معادل ۵۵/۱۰ درصد، بیشترین فراوانی را در بین جرائم دارد. بزه سرقت مغازه با تعداد ۱۲ مورد معادل کمتر

جدول ۲. مقایسه تطبیقی جرائم محدوده مورد مطالعه با کل جرائم سرقت تهران

نوع جرم	تعداد در محدوده مورد مطالعه	تعداد در تهران بزرگ	درصد در کل جرائم تهران	درصد در محدوده مورد مطالعه	درصد در تهران بزرگ	اختلاف نسبی
کیف‌قاپی توسط افراد پیاده و سایر	۷۹	۲۴۱	۱۴/۴۷	۱۶/۱۱	۱۴/۵	بیشتر
کیف‌قاپی توسط اتومبیل سوار	۷	۳۹	۲/۳۴	۱/۴۲	۲/۳	کمتر
کیف‌قاپی توسط موتورسوار	۲۹۶	۹۱۸	۵۵/۱۰	۶۰/۱۶	۵۵/۱	بیشتر
سرقت سواری، موتورسیکلت، قطعات و لوازم خودرو	۵	۲۳	۱/۳۸	۱	۱/۴	کمتر
سرقت مغازه	۲	۱۲	۰/۷۲	۰/۴۱	۰/۷	کمتر
سرقت تلفن همراه و سایر	۱۰	۳۵	۲/۱۰	۲	۲	مساوی
شُرارت و باج‌گیری	۹۳	۳۹۸	۲۳/۸۹	۱۸/۹	۲۳/۹	کمتر
مجموع	۴۹۲	۱۶۶۶	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	

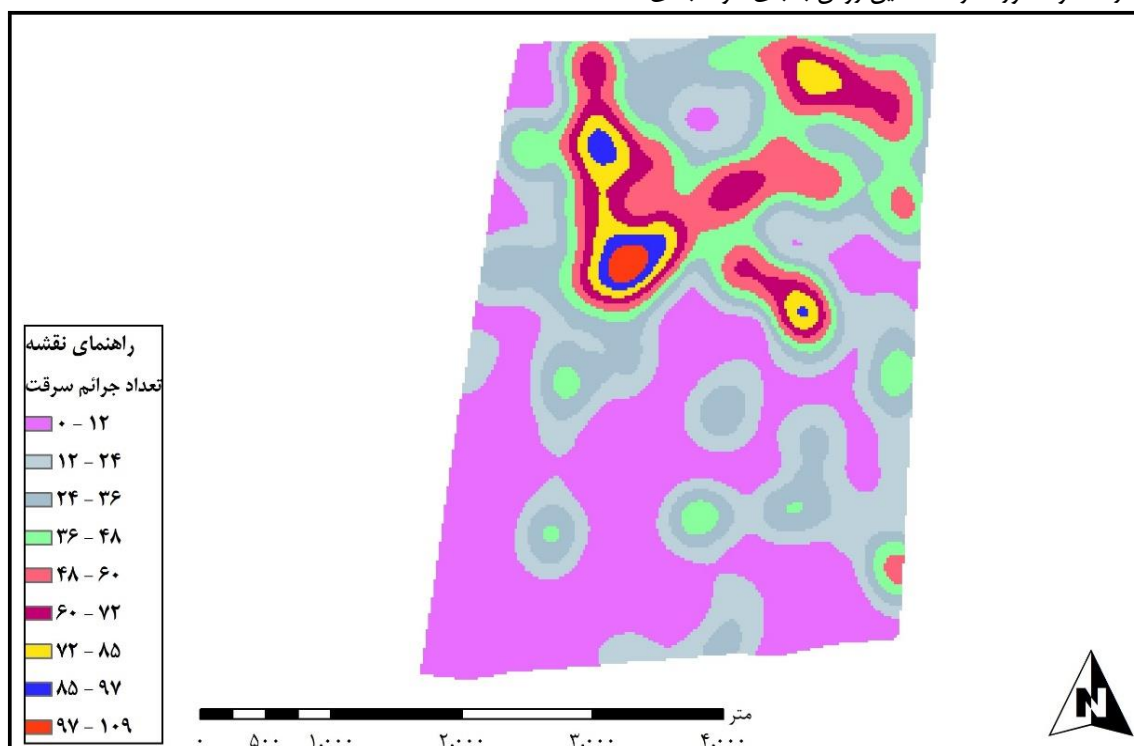
مأخذ: نیروی انتظامی تهران بزرگ و محاسبات نگارنده

بعضی جرائم و حذف مابقی آن‌ها به میزان تمرکز تمامی جرائم توجه می‌کند. شکل ۳، نشان می‌دهد که توزیع جرائم سرقت در محدوده مورد مطالعه به صورت پراکنده بوده است، به طوری که چندین کانون جرم خیز در آن تشکیل شده است. همچنین، محل وقوع این گونه از جرائم، معمولاً در مکان‌های شلوغ و پرازدحام، جلوی بانک‌ها، مراکز تجاری و میدان‌ها است.

تعیین کانون‌های جرم خیز در منطقه ۱۲ با استفاده از روش تخمین تراکم کرنل

روش تخمین تراکم کرنل، مناسب‌ترین روش برای به تصویر کشیدن اطلاعات بزهکاری، به صورت سطوح پیوسته است. روش تخمین تراکم کرنل، نقاط جرم معین را در درون شعاع مشخصی جستجو و باهم جمع می‌کند و سطح هموار و پیوسته‌ای را ایجاد می‌کند که نشان‌دهنده حجم یا تراکم توزیع جرم در محدوده موردنظر است. این روش به جای خوشه‌بندی

شکل ۲. تراکم جرائم سرقت محدوده مورد مطالعه

هرکدام از ابعاد تحقیق بیشتر از مقدار ۳ باشد و دارای اختلاف معنی‌داری با این مقدار تعیین شده باشد ($P < .05$)، نشان می‌دهد که سطح کیفیت زندگی رضایت‌بخش است.

سنجش ابعاد اجتماعی - فرهنگی کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت بعد اجتماعی - فرهنگی کیفیت زندگی از ۹ شاخص استفاده شده است که با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد اجتماعی - فرهنگی کیفیت زندگی پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه شاخص‌ها در سطح ۹۵٪ می‌باشد. جدول ۳، سطح رضایتمندی از شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی را نشان می‌دهد.

سنجش ابعاد یازده گانه و شاخص کل کیفیت زندگی از دیدگاه ساکنان منطقه ۱۲ شهرداری تهران (T تک نمونه‌ای)

آزمون T تک نمونه‌ای زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که یک نمونه از جامعه وجود دارد و محقق بخواهد میانگین آن را با یک حالت معمول و رایج استاندارد و یا حتی یک عدد مورد انتظار مقایسه کند (نابیی، ۱۳۸۸: ۱۹). به عبارت دیگر، زمانی که محقق قصد داشته باشد میانگین یک متغیر در پژوهش را با یک میانگین تعیین شده مقایسه کند از آزمون t تک نمونه‌ای بهره می‌گیرد (کریمی، ۱۳۹۴: ۲۲۲). در این تحقیق برای آزمون T میانگین نمونه را با مقدار (۳) که مقدار متوسط در نظر گرفته شده است مورد مقایسه قرار می‌گیرد. چنانچه میانگین

جدول ۳. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی

شاخص	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	ارزش آزمون = ۳	
					اختلاف میانگین	سطح معناداری ۹۵٪
					کمترین	بیشترین
تمایل به مشارکت در فعالیت‌ها محل خود	-۹/۷۰۵	۳۹۰	۰/۰۰۰	۲/۴۳۲	-۰/۵۶۷۷۷	-۰/۶۸۲۸
رضایت از روابط همسایگی	-۴/۴۴۸	۳۹۵	۰/۰۰۰	۲/۷۵۷	-۰/۲۴۲۴۲	-۰/۱۳۵۳
آگاه بودن اقوام و دوستان از محل زندگی	-۲/۲۷۸	۳۹۵	۰/۰۰۱	۲/۸۰۰	-۰/۱۹۹۴۹	-۰/۰۷۹۹
تمایل به ماندن در منطقه	-۷/۴۷۶	۳۹۰	۰/۰۰۰	۲/۵۰۳	-۰/۴۹۶۱۶	-۰/۳۶۵۷
رضایت از حمایت دوستان	-۳/۶-۲	۳۸۴	۰/۰۰۱	۲/۷۹۷	-۰/۲۰۲۶۰	-۰/۰۷۸۴
رضایت از زیبایی منطقه	-۹/۶۴۴	۳۹۱	۰/۰۰۰	۲/۴۵۴	-۰/۵۴۵۹۲	-۰/۴۳۴۶
سرزنده و جذاب بودن منطقه	-۱۱/۶۸	۳۸۷	۰/۰۰۰	۲/۳۴۵	-۰/۶۵۴۶۴	-۰/۵۴۴۴
احساس تعلق به محله	-۵/۹۶۸	۳۷۴	۰/۰۰۰	۲/۶۰۰	-۰/۴۰۰۰۰	-۰/۲۶۸۲
تمایل به ترک منطقه در صورت بهبود وضع اقتصادی	۹/۶۱۰	۳۸۸	۰/۰۰۰	۳/۶۸۳	-۰/۶۸۳۸۰	-۰/۸۳۳۷

سنجش ابعاد اقتصادی کیفیت زندگی

برای سنجش سطح رضایت بعد اقتصادی کیفیت زندگی از شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد اقتصادی کیفیت زندگی پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که

معناداری همه شاخص‌ها در سطح ۹۵٪ می‌باشد؛ و به‌طور کلی با توجه به نرخ بالای بیکاری در شهر تهران در هر پنج شاخص رضایتمندی ساکنین در وضعیت نامطلوب شدیدی قرار دارد. جدول ۴، سطح رضایتمندی از شاخص‌های اقتصادی را نشان می‌دهد.

جدول ۴. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های اقتصادی

شاخص	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	ارزش آزمون = ۳	
					اختلاف میانگین	سطح معناداری ۹۵٪
					کمترین	بیشترین
رضایت از میزان درآمد خود	-۱۹/۹۷۱	۳۹۵	۰/۰۰۰	۲/۰۲۷	-۰/۹۷۲۲۲	-۰/۸۷۶۵
رضایت از هزینه‌های زندگی	-۱۷/۸۶۱	۳۹۳	۰/۰۰۰	۲/۰۶۸	-۰/۹۳۱۴۷	-۰/۸۲۸۹
رضایت از وضعیت امنیت شغلی	-۱۴/۸۶۷	۳۹۰	۰/۰۰۰	۲/۱۲۰	-۰/۸۷۹۸۰	-۰/۷۶۳۵
رضایت از وضعیت اشتغال در سطح شهر	-۲۱/۶۵۸	۳۸۵	۰/۰۰۰	۱/۹۰۱	-۰/۰۹۸۴۵	-۰/۹۹۸۷

سنجش ابعاد امنیت کیفیت زندگی (تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد امنیت از ۵ شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد امنیت کیفیت زندگی پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه

شاخص‌ها در سطح ۹۵٪ می‌باشد و به‌طور کلی با توجه به نرخ بالای جرم و جنایت در شهر تهران و بخصوص در منطقه ۱۲ شهرداری تهران در هر پنج شاخص رضایتمندی ساکنین در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. جدول ۵، آزمون T تک نمونه‌ای گویای سطح رضایتمندی از شاخص‌های امنیت است.

جدول ۵- آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های امنیت

شاخص	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	ارزش آزمون = ۳	
					اختلاف میانگین	سطح معناداری ۹۵٪
					کمترین	بیشترین
رضایت از امنیت منطقه	-۴/۸۷۸	۳۸۹	۰/۰۰۰	۲/۷۰۰	-۰/۳۰۰۰۰	-۰/۱۷۹۱
رضایت از امنیت پارک‌ها و فضاها باز در منطقه	-۶/۷۰۰	۳۶۹	۰/۰۰۰	۲/۵۷۳	-۰/۴۲۷۰۳	-۰/۳۰۱۷
امنیت تردد زنان و کودکان در منطقه	-۳/۹۱۵	۳۶۴	۰/۰۰۰	۲/۷۵۶	-۰/۲۴۳۸۳	-۰/۱۳۱۴
رضایت از عملکرد مراکز انتظامی	-۵/۵۶۷	۳۵۶	۰/۰۰۰	۲/۶۳۴	-۰/۳۷۵۳۵	-۰/۲۴۲۸
میزان فضاها مخروبه و بسته جرم خیز منطقه	۲/۳۳۲	۳۵۲	۰/۰۰۰	۳/۱۵۸	-۰/۲۵۸۶۴	۰/۲۹۲۴

دسترسی به مراکز دفاتر پستی و دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی در سطح ۹۵٪ می‌باشد. شاخص دسترسی به مراکز خرید هفتگی با اختلاف میانگین ۸۰۷۸/۰ کمترین فاصله و اختلاف با میانگین گویه‌ها (۳) دارد که تقریباً در حد متوسط است. شاخص دسترسی به مراکز اشتغال با اختلاف از میانگین ۶۱۷۸۲/۰- بیشترین فاصله را با میانگین دارد که بیانگر شرایط نامطلوب در این شاخص است. جدول ۶، گویای سطح رضایتمندی از شاخص‌های دسترسی به مراکز روزانه است.

سنجش ابعاد دسترسی به مراکز روزانه کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد دسترسی به مراکز روزانه از ۷ شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد دسترسی به مراکز روزانه کیفیت زندگی پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه شاخص‌ها به جز شاخص‌های دسترسی به مراکز خرید روزانه، دسترسی به مراکز خرید هفتگی،

جدول ۶. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های دسترسی به مراکز روزانه

ارزش آزمون = ۳			شاخص		T
سطح معناداری ۹۵٪	اختلاف میانگین	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری	شاخص
بیشترین	کمترین	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری	شاخص
-۰/۰۹۷۵	-۰/۳۳۶۴	-۰/۲۱۱۹۶	۳۶۷	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز اداری منطقه
۰/۱۷۲۸	-۰/۰۴۷۸	-۰/۰۶۳۰۱	۳۶۴	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز خرید روزانه
۰/۱۹۷۰	-۰/۰۳۵۴	-۰/۰۸۰۷۸	۳۵۸	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز خرید هفتگی
۰/۰۱۲۵	-۰/۲۰۹۸	-۰/۰۹۸۶۳	۳۶۴	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز دفاتر پستی
۰/۴۹۶۹	-۰/۲۷۲۷	-۰/۳۸۴۸۲	۳۶۸	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز بانک‌ها
۰/۰۵۳۶	-۰/۱۸۲۹	-۰/۰۶۴۶۹	۳۷۰	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز بهداشتی و درمانی
-۰/۴۹۶۹	-۰/۷۳۸۷	-۰/۶۱۷۸۲	۳۴۷	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز اشتغال

دسترسی به مراکز مذهبی با اختلاف میانگین ۰۶۱۹۷/۰- کمترین فاصله و اختلاف با میانگین گویه‌ها (۳) دارد که تقریباً در حد متوسط است. شاخص دسترسی به مراکز فرهنگی با اختلاف از میانگین ۴۳۲۱۳/۰- بیشترین فاصله را با میانگین دارد که بیانگر شرایط نامطلوب در این شاخص است. جدول ۷، سطح رضایتمندی از شاخص‌های دسترسی به مراکز تفریحی را نشان می‌دهد.

سنجش ابعاد دسترسی به مراکز تفریحی کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد دسترسی به مراکز تفریحی از ۵ شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد دسترسی به مراکز تفریحی کیفیت زندگی پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه شاخص‌ها به جز شاخص دسترسی به مراکز مذهبی در سطح ۹۵٪ می‌باشد. شاخص

جدول ۷. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های دسترسی به مراکز تفریحی

ارزش آزمون = ۳			شاخص		T
سطح معناداری ۹۵٪	اختلاف میانگین	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری	شاخص
بیشترین	کمترین	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری	شاخص
-۰/۱۹۶۷	-۰/۴۳۵۷	-۰/۳۱۶۲۲	۳۶۹	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز تفریحی و فضای باز
-۰/۰۲۸۵	-۰/۲۶۶۰	-۰/۱۴۷۲۲	۳۵۹	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به پارک‌ها و فضاهای سبز
-۰/۳۰۷۳	-۰/۵۳۹۵	-۰/۴۲۳۴۰	۳۵۸	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز ورزشی
۰/۰۶۲۹	-۰/۱۸۶۸	-۰/۰۶۱۹۷	۳۵۴	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز مذهبی
-۰/۲۵۷۷	-۰/۵۳۷۴	-۰/۴۳۲۱۳	۳۶۰	-۰/۰۰۰	رضایت از دسترسی به مراکز فرهنگی

۹۵٪ می‌باشد. شاخص کیفیت دسترسی به مدارس با اختلاف میانگین $-۰/۳۵۷۱۴$ - کمترین فاصله و اختلاف با میانگین گویه‌ها (۳) دارد. شاخص رضایت از آموزش شغلی با اختلاف از میانگین $-۰/۷۱۳۸۸$ - بیشترین فاصله را با میانگین دارد که بیانگر شرایط نامطلوب در این شاخص‌ها است. جدول ۸، سطح رضایتمندی از شاخص‌های دسترسی به مراکز آموزشی را نشان می‌دهد.

جدول ۸. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های دسترسی به مراکز آموزشی

شاخص	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	اختلاف	
					بیشترین	کمترین
رضایت از کیفیت دسترسی به مدارس	-۶/۳۸۳	۳۹۴	۰/۰۰۰	۲/۶۴۲	-۰/۳۵۷۱۴	-۰/۴۶۷۲
رضایت از دسترسی به مراکز آموزشی	-۹/۰۰۸	۳۵۶	۰/۰۰۰	۲/۵۲۶	-۰/۴۷۳۳۹	-۰/۵۷۶۷
رضایت از آموزش شغلی	-۱۲/۳۴۸	۳۵۲	۰/۰۰۰	۲/۲۸۶	-۰/۷۱۳۸۸	-۰/۸۲۸۵

۱/۹۹، شاخص دفع آب‌های سطحی با میانگین $۲/۵۰$ ، شاخص بوی نامطبوع با میانگین $۲/۷۴$ و شاخص احساس نزدیکی به طبیعت در سطح محدوده مورد مطالعه با میانگین $۲/۳۰$ از سطح متوسط شاخص‌ها (۳) پایین‌تر هستند که نشان‌دهنده عدم رضایت ساکنین از بعد زیست‌محیطی است. جدول ۹، سطح رضایتمندی از شاخص‌های زیست‌محیطی را نشان می‌دهد.

جدول ۹. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های زیست‌محیطی

شاخص	T	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	اختلاف	
					بیشترین	کمترین
رضایت از آرامش و سکونت منطقه	-۱۰/۷۷۷	۳۶۸	۰/۰۰۰	۲/۳۷۱	-۰/۶۲۸۷۳	-۰/۷۴۳۴
رضایت از پاکیزگی و نظافت منطقه	-۱۱/۶۰۳	۳۶۱	۰/۰۰۰	۲/۳۶۴	-۰/۶۳۵۳۶	-۰/۷۴۳۰
رضایت از کیفیت هوای منطقه	-۱۸/۸۷۶	۳۶۳	۰/۰۰۰	۱/۹۹۱	-۱/۰۰۸۲۴	-۱/۱۱۳۳
رضایت از دفع آب‌های سطحی	-۷/۸۲۷	۳۵۷	۰/۰۰۰	۲/۵۰۰	-۰/۵۰۰۰۰	-۰/۶۲۵۶
وجود بوهای نامطبوع	-۳/۶۴۹	۳۶۶	۰/۰۰۰	۲/۷۴۳	-۰/۲۵۶۱۳	-۰/۳۹۴۲
احساس نزدیکی به طبیعت در منطقه	-۱۱/۸۶۹	۳۶۳	۰/۰۰۰	۲/۳۰۴	-۰/۶۹۵۰۵	-۰/۸۱۰۲

گازرسانی با میانگین $۳/۳۲$ ، شاخص سیستم برق با میانگین $۳/۰۵$ و شاخص دسترسی به مراکز ایمنی (آتش‌نشانی) در سطح محدوده مورد مطالعه با میانگین $۳/۱۷$ از سطح متوسط شاخص‌ها (۳) بالاتر هستند که نشان‌دهنده شرایط رضایت‌بخش از طرف شهروندان است. شاخص سیستم جمع‌آوری زباله در محدوده مورد مطالعه با میانگین $۲/۴۸$ ، شاخص شبکه آبرسانی با میانگین $۲/۷۹$ ، از سطح متوسط شاخص‌ها (۳) پایین‌تر هستند که نشان‌دهنده عدم رضایت ساکنین از این شاخص‌ها است که

سنجش ابعاد دسترسی به مراکز آموزشی کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد دسترسی به مراکز آموزشی از ۳ شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد دسترسی به مراکز آموزشی کیفیت زندگی پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه شاخص‌ها در سطح

سنجش ابعاد زیست‌محیطی کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد زیست‌محیطی از ۶ شاخص استفاده شده است. محاسبات حاصل از T تک نمونه که برای تعیین وضعیت رضایتمندی ساکنین از بعد زیست‌محیطی انجام گرفته است، بیانگر آن است که شاخص آرامش و سکونت در محدوده مورد مطالعه با میانگین $۲/۳۷$ ، شاخص نظافت و پاکیزگی با میانگین $۲/۳۶$ ، شاخص کیفیت هوا با میانگین

سنجش ابعاد زیرساخت‌های شهری کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد زیرساخت‌های شهری از ۶ شاخص استفاده شده است. محاسبات حاصل از T تک نمونه که برای تعیین وضعیت رضایتمندی ساکنین از بعد زیرساخت‌های شهری انجام گرفته است بیانگر آن است که شاخص سیستم مخابراتی با میانگین $۳/۰۲$ ، شاخص سیستم

نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های زیرساخت‌های شهری را نشان می‌دهد.

علت آن را باید در نفوذناپذیری معابر محدوده مورد مطالعه در بافت‌های فرسوده و قدیمی دانست. جدول ۱۰، آزمون T تک

جدول ۱۰- آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های زیرساخت‌های شهری

ارزش آزمون = ۳			T	شاخص			
سطح معناداری ۹۵٪	اختلاف میانگین	میانگین					
بیشترین	کمترین	میانگین	درجه آزادی	معناداری			
-۰/۳۹۵۱	-۰/۶۳۲۰	-۰/۵۱۳۵۹	۲/۴۸۶	۰/۰۰۰	۳۶۷	-۸/۵۲۷	سیستم جمع‌آوری زباله
-۰/۰۹۳۹	-۰/۳۱۲۶	-۰/۲۰۳۲۵	۲/۷۹۶	۰/۰۰۰	۳۶۸	-۳/۶۵۶	سیستم شبکه آبرسانی
-۰/۲۰۴۱	-۰/۱۵۵۴	-۰/۰۳۴۳۲	۳/۰۲۴	۰/۰۰۰	۳۶۹	۰/۲۶۶	سیستم مخابراتی
-۰/۴۴۳۷	۰/۱۵۵۴	-۰/۳۲۷۹۶	۳/۳۲۸	۰/۰۰۰	۳۷۱	۵/۵۷۳	سیستم گازرسانی
-۰/۱۷۳۱	-۰/۰۶۴۹	-۰/۰۵۴۱۲	۳/۰۵۴	۰/۰۰۰	۳۸۷	۰/۸۴۹	سیستم برق
-۰/۲۹۰۴	۰/۰۵۰۰	-۰/۱۷۰۱۶	۳/۱۷۰	۰/۰۰۰	۳۸۱	۲/۷۸۳	دسترسی به مراکز ایمنی

۹۵٪ می‌باشد و با توجه به میزان بالای فرسودگی در محدوده مورد مطالعه در هر ۹ شاخص رضایتمندی ساکنین در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. جدول ۱۱، آزمون T تک نمونه‌ای نشان‌دهنده سطح رضایتمندی از شاخص‌های مسکن است.

سنجش ابعاد مسکن کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)
برای سنجش سطح رضایت در بعد مسکن از ۹ شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد مسکن پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه شاخص‌ها در سطح

جدول ۱۱- آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های مسکن

ارزش آزمون = ۳			T	شاخص			
سطح معناداری ۹۵٪	اختلاف میانگین	میانگین					
بیشترین	کمترین	میانگین	درجه آزادی	معناداری			
-۰/۵۸۶۲	-۰/۷۹۶۸	-۰/۶۹۱۵۲	۲/۳۰۸	۰/۰۰۰	۳۸۸	-۱۲/۹۱۱	رضایت از امکانات منزل (فضای باز و نشیمن)
-۰/۵۵۲۵	-۰/۷۶۵۲	-۰/۶۵۸۸۵	۲/۳۴۱	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۱۲/۱۸۰	رضایت از تعداد اتاق‌های منزل
-۰/۲۲۳۳	-۰/۴۵۲۰	-۰/۳۲۷۶۶	۲/۶۶۲	۰/۰۰۰	۳۸۴	-۵/۸۰۶	رضایت از تهویه و نورگیری طبیعی منزل
-۰/۵۲۴۶	-۰/۷۵۴۴	-۰/۶۳۹۴۷	۲/۳۶۰	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۱۰/۹۴۵	رضایت از مساحت منزل
-۰/۳۸۴۸	-۰/۵۹۴۴	-۰/۴۸۹۵۸	۲/۵۱۰	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۹/۱۸۴	رضایت از خدمات زیربنایی (دریافت انرژی)
-۰/۵۶۳۱	-۰/۷۸۴۳	-۰/۳۷۳۶۸	۲/۳۲۶	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۱۱/۹۷۹	رضایت از ایمنی منزل در برابر حوادث طبیعی
-۰/۲۶۰۱	-۰/۴۸۳۴	-۰/۳۷۱۷۳	۲/۶۲۸	۰/۰۰۰	۳۸۱	-۶/۵۴۷	رضایت از حریم خصوصی
-۰/۴۹۲۱	-۰/۷۰۶۸	-۰/۵۹۹۴۷	۲/۴۰۰	۰/۰۰۰	۳۷۶	-۱۰/۹۸۰	رضایت از طراحی و ساخت منزل
-۰/۵۸۵۲	-۰/۷۹۷۴	-۰/۶۹۱۲۹	۲/۳۰۸	۰/۰۰۰	۳۷۸	-۱۲/۸۱۵	رضایت از کیفیت نوسازی و استحکام

پرداخته شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری همه شاخص‌ها به جز شاخص‌های دسترسی به ایستگاه‌های اتوبوس، تاکسی و مترو در سطح ۹۵٪ می‌باشد. جدول ۱۲، سطح رضایتمندی از شاخص‌های حمل‌ونقل و ترافیک را نشان می‌دهد.

سنجش ابعاد حمل‌ونقل و ترافیک کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایت در بعد حمل‌ونقل و ترافیک از ۹ شاخص استفاده شده است. در این قسمت با استفاده از آزمون T تک نمونه‌ای به سنجش بعد حمل‌ونقل و ترافیک

جدول ۱۲. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های حمل‌ونقل و ترافیک

ارزش آزمون = ۳			T		شاخص		
سطح معناداری ۹۵٪	اختلاف میانگین	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری			
بیشترین	کمترین	میانگین					
۰/۲۰۴۲	-۰/۰۳۴۵	۰/۸۴۸۳۰	۳/۰۸۴	۰/۰۰۰	۳۸۸	۱/۳۹۷	دسترسی به ایستگاه‌های اتوبوس
-۰/۶۵۱۶	-۰/۸۹۲۲	-۰/۷۷۱۸۸	۲/۲۲۸	۰/۰۰۰	۳۷۶	-۱۲/۶۱۹	دسترسی به ایستگاه‌های مینی‌بوس
۰/۰۵۵۰	-۱۹۱۱	-۰/۰۶۸۰۶	۲/۹۳۱	۰/۰۰۰	۳۸۱	-۱/۰۸۷	دسترسی به ایستگاه‌های تاکسی
-۰/۰۴۶۹	-۰/۲۸۹۱	-۰/۱۶۷۹۸	۲/۸۳۲	۰/۰۰۰	۳۸۰	-۲/۷۲۷	دسترسی به تاکسی خطی
-۰/۱۳۲۵	-۰/۳۶۳۶	-۲۴۸۰۲	۲/۷۵۲	۰/۰۰۰	۳۷۸	-۴/۲۲۱	دسترسی به ایستگاه‌های سوخت‌رسانی
۰/۳۰۵۲	۰/۰۳۸۵	۰/۱۷۱۸۸	۳/۱۷۱	۰/۰۰۰	۳۸۳	۲/۵۳۴	دسترسی به ایستگاه‌های مترو
-۰/۶۶۱۲	-۰/۸۸۵۷	-۰/۷۷۳۴۴	۲/۲۲۶	۰/۰۰۰	۳۸۳	-۱۳/۵۴۹	رضایت از شرایط ترافیکی در معابر و خیابان‌ها
-۰/۴۷۴۴	-۰/۷۰۵۸	-۰/۵۹۰۰۸	۲/۴۰۹	۰/۰۰۰	۳۸۲	-۱۰/۰۲۷	رضایت از شرایط رفت‌وآمد پیاده
-۰/۷۶۹۹	-۰/۹۸۷۴	-۰/۸۷۸۶۳	۲/۱۲۱	۰/۰۰۰	۳۷۸	-۱۵/۸۸۳	ایمنی در برابر تصادف وسایل نقلیه موتوری

محاسبات حاصل از T تک نمونه‌ای که با ترکیب میانگین گویه‌ها برای تعیین وضعیت رضایتمندی ساکنین از بعد حکمروایی شهری انجام گرفته است و بیانگر آن است که متوسط سطح رضایت پایین است. به‌طور کلی این محاسبات نشان می‌دهد که رضایت از گویه‌های بعد حکمروایی در سطح پایین‌تر از متوسط ارزیابی می‌شود. این شرایط معلول اختلاف و نابرابری زیاد بین نواحی برخوردار و کم برخوردار شهر تهران است. جدول ۱۳، رضایتمندی از شاخص‌های حکمروایی شهری و بعد حکمروایی شهری را نشان می‌دهد.

سنجش ابعاد حکمروایی شهری کیفیت زندگی (T تک نمونه‌ای)

برای سنجش سطح رضایتمندی در بعد حکمروایی از ۷ گویه شامل احساس هویت و تعلق خاطر به منطقه، رضایت از حقوق شهروندی، رضایت از آزادی قومیت‌ها رضایت از عدالت اجتماعی و اعمال قانون در جامعه، رضایت از مشارکت در شوراییاری محله، رضایت از عملکرد شهرداری و رضایت از عملکرد نمایندگان شورای شهر استفاده شده است. سطح معناداری همه گویه‌های بعد حکمروایی شهری در سطح ۹۵٪

جدول ۱۳. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از شاخص‌های حکمروایی شهری

ارزش آزمون = ۳			T		شاخص		
سطح معناداری ۹۵٪	اختلاف میانگین	میانگین	درجه آزادی	سطح معناداری			
بیشترین	کمترین	میانگین					
-۰/۵۱۰۳	-۰/۷۲۸۵	-۰/۶۱۹۴۲	۲/۳۸۰	۰/۰۰۰	۳۸۰	-۱۱/۱۶۳	احساس هویت و تعلق خاطر به منطقه
-۰/۵۴۶۲	-۰/۷۶۲۹	-۰/۶۵۴۵۵	۲/۳۴۵	۰/۰۰۰	۳۸۴	-۱۱/۸۷۶	رضایت از حقوق شهروندی
-۰/۲۴۲۸	-۰/۴۹۹۳	-۰/۳۷۱۰۵	۲/۶۲۸	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۵/۶۸۹	رضایت از آزادی قومیت‌ها
-۰/۶۰۹۴	-۰/۸۴۳۳	-۰/۷۲۶۳۲	۲/۲۷۳	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۱۲/۲۱۱	عدالت اجتماعی و اعمال قانون در جامعه
-۰/۸۵۶۹	-۱/۰۹۰۷	-۰/۹۷۳۷۵	۲/۰۲۶	۰/۰۰۰	۳۸۰	-۱۶/۳۷۹	مشارکت در تصمیمات شوراییاری
-۰/۵۴۴۵	-۰/۷۷۱۲	-۰/۶۵۷۸۲	۲/۳۴۲	۰/۰۰۰	۳۷۶	-۱۱/۴۱۴	عملکرد شهرداری
-۰/۸۲۷۹	-۱/۰۴۹۱	-۰/۹۳۸۵۰	۲/۰۶۱	۰/۰۰۰	۳۷۳	-۱۶/۶۸۱	عملکرد نمایندگان شورای شهر

سنجش کل کیفیت زندگی از دیدگاه ساکنان محدوده مورد مطالعه (T تک نمونه‌ای)

متوسط ارزیابی می‌شود. شاخص کل کیفیت زندگی ترکیبی از میانگین ابعاد یازده‌گانه کیفیت زندگی در این تحقیق می‌باشد. برای وضعیت شاخص کل از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج این آزمون نشان می‌دهد که معناداری در سطح ۹۵٪ می‌باشد. با توجه مقدار متوسط برآورد شده (۳) و میانگین به دست آمده از جامعه آماری (۲/۴۰) و اختلاف منفی بین این دو، این نتیجه را نشان می‌دهد که شاخص کل کیفیت زندگی در وضعیت مناسبی قرار ندارد. جدول ۱۴، سطح رضایتمندی تمامی ابعاد کیفیت زندگی را نشان می‌دهد.

با ترکیب داده‌های تمامی شاخص‌های ابعاد اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی، امنیت، دسترسی به مراکز روزانه، دسترسی به مراکز تفریحی، دسترسی به مراکز آموزشی، زیست‌محیطی، زیرساخت‌های شهری، مسکن، حمل‌ونقل و ترافیک و حکمروایی شهری و محاسبه متوسط سطح رضایت و مقایسه آن‌ها با متوسط سطح رضایت (۳)، بیانگر این نکته می‌باشد که رضایت از تمامی ابعاد کیفیت زندگی در سطح پایین‌تر از

جدول ۱۴. آزمون T تک نمونه‌ای سطح رضایتمندی از کل ابعاد کیفیت زندگی

ارزش آزمون = ۳			T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	سطح معناداری ۹۵٪		بعد
بیشترین	کمترین	میانگین مشاهده شده					میانگین مشاهده شده		
-۰/۳۰۵۰	-۰/۴۲۳۹	-۰/۳۶۴۴	-۱۲/۰۵۸	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۳۶۴۴	۰/۶۳۵۶	اجتماعی - فرهنگی	
میانگین مشاهده شده ۲/۶۳۵۶			انحراف معیار ۰/۶۰۴۴۶						
-۰/۹۳۲۱	-۱/۰۹۱۶	-۱/۰۱۱۸۸	-۲۴/۹۵۰	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۱/۰۱۱۸۸	۱/۰۹۱۶	اقتصادی	
میانگین مشاهده شده ۱/۹۸۸۱			انحراف معیار ۰/۸۱۱۱۲						
-۰/۳۴۳۴	-۰/۵۲۹۵	-۰/۴۳۶۴۶	-۹/۲۱۹	۳۹۴	۰/۰۰۰	-۰/۴۳۶۴۶	۰/۵۲۹۵	امنیت	
میانگین مشاهده شده ۲/۵۶۳۵			انحراف معیار ۰/۹۴۰۹۴						
-۰/۰۵۵۵	-۰/۲۱۸۰	-۰/۱۳۶۷۳	-۳/۳۰۸	۳۷۲	۰/۰۰۱	-۰/۱۳۶۷۳	۰/۲۱۸۰	دسترسی به مراکز روزانه	
میانگین مشاهده شده ۲/۸۶۳۳			انحراف معیار ۰/۷۹۸۲۶						
-۰/۰۲۵۷۷	-۰/۴۲۸۸	-۰/۳۴۳۲۴	-۷/۸۹۰	۳۶۹	۰/۰۰۰	-۰/۳۴۳۲۴	۰/۴۲۸۸	دسترسی به مراکز تفریحی	
میانگین مشاهده شده ۲/۶۵۶۸			انحراف معیار ۰/۸۳۶۷۷						
-۰/۴۷۵۰	-۰/۶۴۷۳	-۰/۵۶۱۱۱	-۱۲/۸۰۹	۳۵۹	۰/۰۰۰	-۰/۵۶۱۱۱	۰/۶۴۷۳	دسترسی به مراکز آموزشی	
میانگین مشاهده شده ۲/۴۳۸۹			انحراف معیار ۰/۸۳۱۱۳						
-۰/۵۹۵۵	-۰/۷۳۵۲	-۰/۶۶۵۳۲	-۱۸/۷۲۸	۳۷۰	۰/۰۰۰	-۰/۶۶۵۳۲	۰/۷۳۵۲	زیست‌محیطی	
میانگین مشاهده شده ۲/۳۳۴۷			انحراف معیار ۰/۶۸۴۲۸						
-۰/۰۷۴۳	-۰/۲۵۷۳	-۰/۱۶۵۸۲	-۳/۵۶۳	۳۹۳	۰/۰۰۰	-۰/۱۶۵۸۲	۰/۲۵۷۳	زیرساخت‌های شهری	
میانگین مشاهده شده ۲/۸۳۴۲			انحراف معیار ۰/۹۲۳۷۲						
-۰/۵۵۰۸	-۰/۷۰۳۰	-۰/۶۲۶۸۸	-۱۶/۱۸۹	۳۹۰	۰/۰۰۰	-۰/۶۲۶۸۸	۰/۷۰۳۰	مسکن	
میانگین مشاهده شده ۲/۳۷۳۱			انحراف معیار ۰/۷۶۵۶۷						
-۰/۳۴۶۷	-۰/۴۹۱۶	-۰/۴۹۱۵	-۱۱/۳۸۱	۳۹۰	۰/۰۰۰	-۰/۴۹۱۵	۰/۴۹۱۶	حمل‌ونقل و ترافیک	
میانگین مشاهده شده ۲/۵۸۰۸			انحراف معیار ۰/۷۲۸۲۳						
-۰/۶۲۲۵	-۰/۸۳۶۳	-۰/۷۵۴۴۲	-۱۸/۱۰۸	۳۸۷	۰/۰۰۰	-۰/۷۵۴۴۲	۰/۸۳۶۳	حکمروایی شهری	
میانگین مشاهده شده ۲/۲۴۵۶			انحراف معیار ۰/۸۲۰۶۳						
-۰/۵۳۳۷	-۰/۶۵۶۲	-۰/۵۹۴۹۶	-۱۹/۱۰۰	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۵۹۴۹۶	۰/۶۵۶۲	شاخص کل	
میانگین مشاهده شده ۲/۴۰۵۰			انحراف معیار ۰/۶۲۳۹۸						

سؤال‌ها پس از ترکیب شدن تجزیه و تحلیل شدند. با توجه به فاصله‌ای بودن سوال‌ها مربوط به دو متغیر ذکر شده از آزمون همبستگی پیرسون (Pearson Correlation) برای بررسی همبستگی بین متغیرها استفاده شده است (پور موسوی، ۱۳۹۲؛ کلانتری، ۱۳۸۷: ۱۰۸). ضرایب همبستگی ابعاد کیفیت زندگی با کل کیفیت زندگی در جدول ۱۵، آمده است. با توجه به

سنجش رابطه میان مؤلفه‌های کیفیت زندگی و کل کیفیت زندگی

به منظور تحلیل داده‌ها، رابطه کل کیفیت زندگی با مؤلفه‌های کیفیت زندگی در ۱۱ بعد بررسی شده است. همچنین، با توجه به این‌که برای سنجش هر بعد کیفیت زندگی و کل کیفیت زندگی از چندین سوال استفاده شده است؛ از این رو

داده‌های جدول، ابعاد یازده‌گانه کیفیت زندگی با کل کیفیت زندگی رابطه مستقیم و معناداری دارد؛ یعنی با افزایش هر یک از ابعاد کیفیت زندگی بر میزان کل کیفیت زندگی نیز افزوده می‌شود.

جدول ۱۵. نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های کیفیت زندگی و کل کیفیت زندگی

کل کیفیت زندگی		
متغیرها	تعداد پاسخگویان	همبستگی پیرسون
اجتماعی- فرهنگی	۴۰۰	۰/۵۰۸
اقتصادی	۴۰۰	۰/۴۵۸
امنیت	۳۹۵	۰/۷۴۱
دسترسی به مراکز روزانه	۳۷۳	۰/۶۷۰
دسترسی به مراکز تفریحی	۳۷۰	۰/۷۷۷
دسترسی به مراکز آموزشی	۳۶۲	۰/۶۶۱
زیست‌محیطی	۳۷۲	۰/۷۱۶
زیرساخت‌های شهری	۳۹۵	۰/۷۵۵
مسکن	۳۹۱	۰/۴۲۸
حمل‌ونقل و ترافیک	۳۹۱	۰/۶۲۳
حکروایی شهری	۳۸۸	۰/۶۲۶
مقدار معناداری		۰/۰۰۰

بحث و نتیجه‌گیری

رشد سریع شهرنشینی در دهه‌های اخیر و بی‌توجهی به ابعاد کیفی زندگی انسان، پیامدهای نامطلوب بر سطح سلامت فردی و اجتماعی شهرها به دنبال داشته است و کیفیت زندگی شهری را به یکی از مهم‌ترین حوزه‌های مطالعات شهری در کشورهای مختلف تبدیل کرده است. این مهم به دلیل اهمیت روز افزون مطالعات کیفیت زندگی در پایش سیاست‌های عمومی و نقش آن به‌عنوان ابزاری کارآمد در مدیریت و برنامه‌ریزی شهری است. یافته‌های این تحقیق با نتایج تحقیقات متعدد پیرامون موضوع مورد مطالعه که طی سال‌های اخیر در ایران نیز صورت گرفته است همخوانی دارد که از جمله می‌توان به ارزیابی تطبیقی شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات مسکونی (مطالعه موردی: شهر کامیاران) توسط پوراحمد و همکاران (۱۳۹۵) و نیز تحقیق سالاری سردری و همکاران (۱۳۹۳) تحت عنوان، بررسی مؤلفه‌های کیفیت زندگی در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شهر لامرد) اشاره کرد که دارای قرابت است. روش تحقیق در این پژوهش با توجه به موضوع پژوهش، توصیفی- تحلیلی و هدف از نوع کاربردی است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای و پیرسون استفاده شد. جامعه آماری شامل ساکنین کانون‌های جرم خیز منطقه ۱۲ شهر تهران است که با استفاده از داده‌های جرائم سرقت و با کمک نرم‌افزار ArcGIS و اکستنشن Kernel Density کانون‌های جرم خیز شناسایی شدند، حجم نمونه مورد مطالعه براساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر برآورد شد که برای روایی بیشتر به ۴۰۰ نفر افزایش یافته است و به روش تصادفی انتخاب شدند. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای نشان داد که متوسط

میانگین رضایتمندی ساکنین در ابعاد اجتماعی- فرهنگی ۲/۶۳، اقتصادی ۱/۹۸، امنیت ۲/۵۶، دسترسی به مراکز خرید روزانه ۲/۸۶، دسترسی به مراکز تفریحی ۲/۶۵، دسترسی به مراکز آموزشی ۲/۴۳، زیست‌محیطی ۲/۳۳، زیرساخت‌های شهری ۲/۸۳، مسکن ۲/۳۷، حمل‌ونقل و ترافیک ۲/۵۸ و حکمروایی شهری ۲/۲۴ در سطح پایینی قرار دارد. هم‌چنین، برای بررسی ضرایب همبستگی ابعاد کیفیت زندگی با کل کیفیت زندگی شهری از همبستگی پیرسون استفاده شد که این آزمون نشان داد ابعاد یازده‌گانه کیفیت زندگی با کل کیفیت زندگی شهری رابطه مستقیم و معناداری دارد، یعنی با افزایش هر یک از ابعاد کیفیت زندگی بر میزان کل کیفیت زندگی شهری نیز افزوده می‌شود. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که وضعیت کیفیت زندگی در کانون‌های جرم خیز منطقه ۱۲، شهرداری تهران در زمینه‌های اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی، امنیت، دسترسی به مراکز روزانه، دسترسی به مراکز تفریحی، دسترسی به مراکز آموزشی، زیست‌محیطی، زیرساخت‌های شهری، مسکن، حمل‌ونقل و ترافیک و حکمروایی شهری از دید نمونه آماری، نامطلوب و کمتر از حد متوسط ارزیابی شده است.

منابع

۱. ابدالی، یعقوب (۱۳۹۶)، تحلیل فضایی کیفیت زندگی و بهره‌کاری در بافت‌های ناکارآمد شهری (مطالعه موردی: بخش مرکزی تهران). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.
۲. الله قلی پور، سارا (۱۳۹۶)، بررسی شاخص‌های مسکن پایدار شهری (مطالعه موردی: ناحیه ۱ منطقه ۹ تهران). پایان‌نامه

کارشناسی ارشد، رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.

۳. پورا احمد، احمد، قربانی، رامین، فرهادی، ابراهیم، درودی‌نیا، عباس (۱۳۹۵)، *ارزیابی تطبیقی شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات مسکونی (مطالعه موردی: شهر کامیاران)*. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۴: ۵۴۸-۵۱۹.

۴. پور موسوی، سیدموسی، عباسی کسبی، دنیا، واحدی، حیدر (۱۳۹۲)، *تحلیل و ارزیابی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و تأثیر آن در امنیت اجتماعی شهر (مطالعه موردی: منطقه ۱۲ شهر تهران)*. فصلنامه آمایش جغرافیایی فضا، ۱۰: ۱۵۶-۱۳۹.

۵. حاتمی‌نژاد، حسین، پورا احمد، احمد، منصوریان، حسین، رجایی، سیدعباس (۱۳۹۲)، *تحلیل مکانی شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر تهران*. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۵، شماره ۴: ۵۶-۲۹.

۶. حاتمی‌نژاد، حسین (۱۳۷۹)، *عدالت اجتماعی و شهر: ناهمگونی فضایی محلات شهر مشهد*. رساله دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی.

۷. حاتمی‌نژاد، حسین، ابدالی، یعقوب، علی‌پوری، احسان (۱۳۹۵)، *سنجش کیفیت زندگی مهاجران افغان مقیم ایران با رویکرد ذهنی (مطالعه موردی: روستای فیروزآباد)*. فصلنامه جغرافیایی سرزمین، دوره ۱۳، شماره ۴۹: ۹۲-۷۷.

۸. خراسانی، محمدمبین (۱۳۹۱)، *تبیین زیست‌پذیری روستاهای پیرامون شهری با رویکرد کیفیت زندگی مطالعه موردی: شهرستان ورامین*. رساله دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه تهران.

۹. رهنمایی، محمدتقی، منوچهری، میاندوآب، ایوب، فرجی ملایی، امین (۱۳۹۰)، *تحلیل کیفیت زندگی در بافت فرسوده شهر میاندوآب*. مدیریت شهری، شماره ۲۸: ۲۴۰-۲۲۳.

۱۰. زنگنه‌شهرکی، سعید، گلین‌شریف‌ادینی، جواد، حسن‌زاده، داود، سالاری‌مقدم، زهرا (۱۳۹۳)، *تحلیل فضایی کیفیت زندگی در سکونتگاه‌های غیر رسمی منطقه کلانشهری تهران (مطالعه موردی: اسلام‌آباد، صالح‌آباد)*. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۶، شماره ۱، بهار: ۱۹۶-۱۷۷.

۱۱. سالاری، سردری، فرضعلی، حیدری مقدم، مصطفی، سبحانی، نوبخت، عارفی، اعظم (۱۳۹۳)، *بررسی مؤلفه‌های*

کیفیت زندگی در فضاهای شهری (مطالعه موردی: شهر لامرد). دو فصلنامه پژوهش‌های منظر شهر، ۲: ۹۱-۵۳.

۱۲. شریفی، عبدالنبی (۱۳۸۵)، *عدالت اجتماعی و شهر: تحلیلی بر نابرابری‌های منطقه‌ای در شهر اهواز*. رساله دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران.

۱۳. علی‌اکبری، اسماعیل، امینی، مهدی (۱۳۸۹)، *کیفیت زندگی شهری در ایران (۱۳۸۵-۱۳۶۵)*، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دهم، ۳۶: ۱۴۸-۱۲۱.

۱۴. غفاری، غلامرضا، کریمی، علیرضا، نوذری، حمزه (۱۳۹۱)، *روند مطالعه کیفیت زندگی در ایران*. فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دوره اول، شماره ۳: ۱۳۴-۱۰۷.

۱۵. فرجی ملایی، امین (۱۳۸۹)، *تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی و برنامه‌ریزی برای بهبود آن مورد: شهر بابل*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران.

۱۶. کریمی، رامین (۱۳۹۴)، *راهنمای آسان تحلیل آماری با SPSS*. نشر هنگام، تهران.

۱۷. کلانتری، خلیل (۱۳۸۷)، *پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی - اقتصادی (با استفاده از نرم‌افزار SPSS)*. فرهنگ صبا، تهران.

۱۸. کلانتری، محسن (۱۳۸۰)، *بررسی جغرافیای جرم و جنایت در مناطق شهر تهران*. پایان‌نامه دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، به راهنمایی دکتر محمد تقی رهنمایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.

۱۹. مرصوصی، نفیسه (۱۳۸۲)، *تحلیل فضایی عدالت اجتماعی در شهر تهران*. رساله دوره دکتری رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس.

۲۰. مرصوصی، نفیسه، لاجوردی، سیدعلیرضا (۱۳۹۳)، *مطالعه تطبیقی کیفیت زندگی شهری در ایران*. فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)، سال چهاردهم، ۲: ۹۵-۶۹.

۲۱. مرکز آمار ایران (۱۳۹۰)، *سرشماری عمومی نفوس و مسکن*. قابل دسترسی از طریق سایت: www.amar.org.ir

۲۲. ناییبی، هوشنگ (۱۳۸۸)، *آمار توصیفی برای علوم اجتماعی*. سمت، تهران.

23. Allen, J. Voget, R. Cordes, S. (2002), *Quality of life in rural Nebraska, trends and changes*, University of Nebraska, Institute of Agriculture and Natural Resources.
24. Bond, J. Corner, L. (2004), *Quality of life and older people*, London, Open University Press.8.
25. Carta, M. G. Aguglia, E. Caraci, F. Dell'Osso, L. Di Sciascio, G. Drago, F. Chen, Y. Jim, C.Y. (2006), *Impacts of urban environmental elements on environmental elements on residential housing prices in Guangzhou (China)*, *Landscape and Urban Planning*, 78:422-434.
26. Costanza, R. Fisher, B. Ali, S. Beer, C. Bond, L. Boumans, R. Gayer, D. E. Costanza, R. Fisher, B. Ali, S. Beer, C. Bond, L. Boumans, R. Gayer, D. E. (2007), *Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being*. *Ecological economics*, 61(2):267-276.
27. Cox, K. (2003), *Assessing the quality of life of patients in phase I and II anti-cancer drug trials: interviews versus questionnaires*, *Social Science and Medicine*, Vol.56: 921-934.
28. Das, D. (2008), *Urban quality of life: A case study of Guwahati*. *Social Indicators Research*, 88(2):297-310.
29. Eiser, C. (2004), *Children with Cancer the Quality of Life*, University of Sheffield, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, London.
30. FARAJI, M.A. Azimi, A. Ziyari, K. (2010), *The Analysis of the dimensions of the Quality of Life in the Urban Areas of Iran*.
31. Lee, Y. J. (2008), *Subjective quality of life measurement in Taipei*. *Building and Environment*, 43(7):1205-1215.
32. Liu, S. Zhu, X. (2004), *An integrated GIS approach to accessibility analysis*, *Transactions in GIS*, 8(1): 45-62.
33. Moro, M. F. (2012), *Quality of life and urban/rural living: preliminary results of a community survey in Italy*. *Clinical practice and epidemiology in mental health: CP & EMH*, 8: 169.